

IZVJEŠTAJ

SA VI SASTANKA PODODBORA ZA UNUTRAŠNJE TRŽIŠTE I KONKURENCIJU

Uvodne napomene

Šesti sastanak Pododbora za unutrašnje tržište i konkurenciju održan je u Podgorici, 28. i 29. V. 2015. godine.

Sastanak je otvorila Snežana Radović, generalna direktorica za evropske poslove u Ministarstvu vanjskih poslova i evropskih integracija, nakon čega su uslijedila obraćanja Alberta Camarate, šefa Sektora za politiku, evropske integracije i privredu u Delegaciji EU u Crnoj Gori, Marije Fernandez, DG NEAR, Unit D1 i Gorana Ščešanovića, generalnog direktora u Ministarstvu ekonomije.

Radović je u uvodnom izlaganju istakla da je Crna Gora ostvarila značajne rezultate u oblastima koje se tiču unutrašnjeg tržišta i konkurencije, sa akcentom na usklađivanje i sprovođenje zakonodavstva, kao i izgradnji institucionalnih i administrativnih kapaciteta.

Prema riječima Alberta Camarate, nastavljanje reformi u oblastima koje se tiču unutrašnjeg tržišta je naročito važno jer te reforme imaju pozitivan efekat na veliki broj aktera, od preduzeća u okviru politike konkurencije do građana kroz politiku zaštite potrošača. On je dodao da će razgovori omogućiti dobijanje ažuriranih informacija o pitanjima koja su od značaja za pregovarački proces.

Nakon uvodnih izlaganja, u skladu s Agendom sastanka, razmatrana su pitanja iz sljedećih oblasti:

7. Konkurencija

7.1. Antimonopolska politika

Od strane Evropske Komisije konstatovan je značajan napredak na polju zaštite konkurencije.

Evropska Komisija iskazala je interesovanje u vezi primjene novog Zakona o sudovima, koja se odnosi na organizaciju i nadležnost sudova pri sprovođenju Zakona o zaštiti konkurencije (Upravni sud, Vrhovni sud Crne Gore, sud za prekršaje, Viši sud za prekršaje Crne Gore, Privredni sud i Apelacioni sud Crne Gore), na šta je crnogorska strana dala detaljno obrazloženje.

Evropska Komisija je zatražila objašnjenje o vrstama kazni (koje su u nadležnosti Agencije za zaštitu konkurencije i Suda za prekršaje) i nadležnosti organa pri izricanju kazni.

Crnogorska strana je dala detaljno objašnjenje o implementaciji zakona (Zakona o zaštiti konkurencije, Zakona o prekršajima i Zakona o sudovima) kroz konkretne primjere iz prakse Agencije i nadležnih sudova - Upravnog suda kod izricanja procesnih kazni u vezi sa ometanjem službenih lica u sprođenju neposrednog uvida- predmet pokrenut protiv Ocean Montenegro, zatim suda za prekršaje –ranije područnog organa za prekršaje i Višeg suda za prekršaje-ranije Vijeća za prekršaje, kod izricanja prekršajnih kazni u predmetu kojim je Agencije utvrdila zaključenje zabranjenog sporazuma - kartela od strane četiri najveća učesnika na tržištu štampanih dnevnih novina dostupnih na cijeloj teritoriji Crne Gore.

Crnogorska strana je objasnila razloge podnošenja predloga zahtjeva za zaštitu zakonitosti Vrhovnom Državnom tužilaštvu, koja se odnosi na zauzeti stav Vijeća za prekršaje pri razmatranju izjavljene žalbe Agencije i shvatanja prvostepenog suda za prekršaje pri definisanju vremena i bića povrede određene Zakonom o zaštiti konkurencije (pitanje vremena vršenja radnje koja predstavlja povredu i rok zastare prekršaja i zastarjelost gonjenja).

Na interesovanje Evropske Komisije u vezi obuka za sudije u oblasti zaštite konkurencije, crnogorska strana je saopštila da je u okviru IPA- ALA projekta, uz podršku Centra za edukaciju nosilaca pravosudnih funkcija i Agencije za zaštitu konkurencije, u oktobru 2014. godine organizovana dvodnevna edukacija sudija, a da je sljedeća planirana početkom juna mjeseca ove godine.

Crnogorska strana – predstavnici Agencije iznijeli su detalje u vezi sa prvim sprovedenim neposrednim uvidom u prostorijama Ocean Montenegro, u predmetu protiv Ocean Montenegro i KTGT u Luci Bar. Upravni sud je donio presudu kojom je odbijena tužba stranke u postupku na zaključak Agencije o vršenju neposrednog-nenajavljenog uvida. Takođe, i Vrhovni sud Crne Gore potvrdio je zaključak Agencije o vršenju neposrednog-nenajavljenog uvida, iz razloga što je zahtjev za vanredno preispitivanje presude Upravnog suda odbijen kao neosnovan.

Crnogorska strana je saopštila da je donešenjem 3 (tri) podzakonska akta u izvještajnom periodu i stupanjem na snagu istih, zaokružen proces donošenja podzakonskih akata i da se ne planira donošenje novih smjernica za naredni period.

Crnogorska strana je istakla da su evidentirane određene poteškoća kod implementacije važećeg Zakona, te da će radi prevazilaženja istih biti predložene izmjene i dopune Zakona, a čiji će se nacrt prethodno biti dostavljen Evropskoj Komisiji.

Kada su u pitanju administrativni kapaciteti Agencije, od strane Evropske Komisije konstatovano je da su isti ograničeni, te da važeći Pravilnik sa 19 sistematizovanih radnih mjesta ne zadovoljava stvarne potrebe Agencije. U vezi sa tim, EK je istakla da bi Vladi CG trebalo uputiti predlog za povećanje broja sistematizovanih radnih mjesta.

7.2. Državna pomoć

Evropska komisija (EK) je na samom početku konstatovala da je ostvaren značajan napredak u smislu usklađivanja crnogorskog zakonodavnog okvira sa pravnom tekovinom EU iz oblasti državne pomoći, kao i u dijelu primjene EU pravila i vođenja evidencije u vezi sa istim.

EK je istakla da je potrebno da Crna Gora obrati pažnju i na uvođenje dijela koji se odnosi na modernizaciju pravila državne pomoći. Takođe, skrenula je pažnju da neke od odredbi Zakona o kontroli državne pomoći treba da budu dio drugih zakona ili pravnih akata, kao npr. obrazloženje garancija i referentne kamatne stope.

EK je postavila pitanje vezano za izmjene Zakona o kontroli državne pomoći, imajući u vidu da je dogovoreno da se eventualne izmjene dostave Evropska komisiji na komentare u junu mjesecu.

Crnogorska strana je objasnila da se radi na pripremama amandmana i da će polovinom juna mjeseca biti poslate dogovorene informacije. Izmjene Zakona planirane su za sledeću godinu, a odnose se na sve ono o čemu je bilo riječi na poslednjem sastanku predstavnika CG i EK, koji je održan u martu mjesecu, u Briselu. Takođe, objašnjeno je da se čeka da Evropska komisija objavi „Notion on state aid“ koja sadrži određene suštinske procedure, kako bi gore pomenute izmjene zakona obuhvatile i njih.

EK je objasnila da priprema za objavljivanje dokumenta „Notion on state aid“ dugo traje i da se Crna Gora ne mora oslanjati na objavu istog, jer dokument preciznije objašnjava određene koncepte, ali u suštini nije povezan sa procedurama, te zbog toga ne bi trebalo da utiče na izmjene Zakona.

Crnogorska strana je informisala EK o postignutim rezultatima odnosno objavljivanju „mekog zakonodavstva“ EU u Službenom listu Crne Gore. Do sada objavljeno je 13 akata, a za objavu poslato je još 7 koji će biti objavljeni u toku sledećeg mjeseca.

Konstatovano je i da se, održavanjem mnogobrojnih seminara, ostvario napredak u dijelu poboljšanog dijaloga sa davaocima državne pomoći, te poznavanja njihove obaveze prijave potencijalnih državnih pomoći.

EK je izrazila zadovoljstvo postignutim rezultatima u vezi sa izradom popisa zakona koje je neophodno uskladiti sa pravilima državne pomoći, kao i za izradu akcionog plana za sprovođenje potrebnih izmjena zakona.

EK je tražila objašnjenje u vezi „Law on the write-off of interest on tax and customs duties“ i zašto je u tabeli navedeno da nije valdian, ako je procijenjeno da je neophodno njegovo usklađivanje sa pravilima državne pomoći. Crnogorska strana je pojasnila da njegovo važenje uskoro ističe, te da će EK pisanim putem biti obaviještena o datumu prestanka važenja.

EK je zatražila informacije o izmjenama Zakona o poštanskim uslugama. Crnogorska strana je izvijestila EK da će se izmjene odnositi na definisanje i način odabira pružaoca univerzalnih poštanskih usluga, obračun komenzacije i troška univerzalnih poštanskih usluga, odvojeno računovodstvo i period na koji se izdaje licenca za obavljanje univerzalnih poštanskih usluga.

Na pitanja u vezi sa arbitražom i KAP-om, crnogorska strana je pojasnila da je rok za otplatu preostalog dijela kupoprodajne cijene produžen do 10 septembra 2015. godine, te da se tada očekuje okončanje procesa prodaje KAP-a. Ponovljeno je da se za svu struju koju KAP kupuje plaća tržišna cijena, bez obzira da li se kupuje iz inostranstva ili ne. Informacije potrebne EK da izvede zaključak o ekonomskom kontinuitetu u slučaju KAP-a, prema navedenom, biće dostupne u septembru ove godine.

EK je postavila pitanje na osnovu čega Crna Gora zaključuje da će se sudska procedura u Kipru biti završena do septembra, jer je do sada to bio razlog za odlaganje plaćanja pune cijene. Crnogorska strana je pojasnila da je teško predvidjeti koliko će trajati sudski postupak, kao i da kriterijumi zbog kojih je stečajni upravnik, kome je dodijeljeno pravo prodaje imovine KAP-a, odredio rok od 9 mjeseci

za otplatu dijela cijene, nijesu poznati već da je to pitanje vezano za ugovor zaključen između stečajnog upravnika, kao dijela sudske vlasti i UNIPROMa.

Predstavnica EK je ukazala da Crna Gora mora imati u vidu razliku između izgradnje infrastrukture i upravljanja istom, kao i situaciju komercijalnog eksploatiranja infrastrukture pri čemu se ne smije isključiti državna pomoć (objasnila je da nije definisano moguće isključenje situacije u kojoj bi ugovarač odnosno pobjednik na tenderu bio "operator" koncesije). Crnogorska strana je izvijestila EK da je pokrenuta saradnja sa nadležnim institucijama u vezi izgradnje autoputa, te da se planira skori sastanak na temu primjene pravila državne pomoći.

Predstavnica EK se osvrnula na pitanje fiskalnih mjera, sa posebnim akcentom na mjere koje definišu porez na dodatu vrijednost i Zakon o carinama u slučaju hotela, autoputeva i izgradnje, te ukazala da iste moraju biti usklađene sa pravilima o državnoj pomoći.

EK je zatražila pisanu informaciju u vezi sa i Zakonom o porezu na dobit pravnih lica i Zakonu o porezu na dohodak fizičkih lica.

Crnogorska strana je obavijestila EK da je u toku priprema Uredbe o biznis zonama, da je prvi nacrt iste dostavljen Odjeljenju za državnu pomoć koje je dalo komentare na istu.

EK je postavila pitanje u vezi odluke Skupštine CG da se finansijski podrže albanske novine, gdje je objašnjeno da Ministarstvo kulture u okviru svog godišnjeg programa obuhvata pomoć koja se dodjeljuje pomenutim novinama, kao i da je program ministarstva predmet ocjene Komisije za kontrolu državne pomoći.

EK je zatražila informacije vezano za podsticajne programe Ministarstva ekonomije za mala i srednja preduzeća i razvoj preduzetništva. Crnogorska strana je pojasnila da se radi o programima koji se notifikuju Komisiji za kontrolu državne pomoći na godišnjem nivou, ali da Ministarstvo ekonomije nema uvijek izvjesnu informaciju o iznosu sredstava na raspolaganju.

Na pitanje u vezi Jugopetrola, rečeno je da će se po okončanju sudskog postupka donijeti odluka o slijedu koraka.

EK je postavila pitanje vezano za nezavisnost Komisije i administrativne kapacitete, te istakla da je neophodno da Komisija donosi odluke nezavisno, bez instrukcija trećih strana, transparentno, vodeći računa o mogućem konfliktu interesa, a da pri tom posjeduje finansijske resurse i administrativne kapacitete (ali i da ima nezavisno upravljanje ljudskim resursima).

Na pitanje EK kako CG dokazuje nezavisnost Komisije za kontrolu državne pomoći, crnogorska strana je pojasnila da se sredstva za rad Komisije planiraju godišnje budžetom, i to u vidu posebne budžetske stavke; rješenje komisije je konačno, ne može se podnijeti žalba ni Ministarstvu finansija ni Ministarstvu ekonomije, kao ni Vladi, samo tužba Upravnom sudu; Zakonom je propisano ko su članovi Komisije, te u kojim slučajevima im prestaje mandat; donešen je Poslovnik o radu Komisije na osnovu Zakona (član nema pravo glasa ako je institucija iz koje dolazi davalac državne pomoći, ali može da instituciji iz koje dolazi ukaže da je prilikom podnošenja prijave neophodno poštovati pravila državne pomoći); ako postoji uticaj resornog ministra na nekog od članova Komisije, onda može i bilo ko na istog uticati – ukoliko ga ne obavezuje zakonska norma da poštuje i sprovodi data pravila.

Crnogorska strana je informisala EK da se očekuju izmjene Poslovnika o radu Vlade, kojima se predviđa da resorna ministarstva imaju obavezu slanja akata na mišljenje Komisiji za kontrolu državne pomoći, prije slanja istih Vladi.

Objašnjeno je da je za naredni period planirano povećanje broja zaposlenih u Odjeljenju za državnu pomoć.

6.Zaštita potrošača i zdravlja

6.1.Zaštita potrošača

Predstavnici Evropske komisije su istakli da je neposredno prije sastanka crnogorskoj strani dostavljena lista pitanja u dijelu politike zaštite potrošača. Predstavnica EK je istakla da se pitanja odnose na podizanje svijesti potrošača, podatke o tržišnom nadzoru neprehrambenih proizvoda, savjetu o zaštiti potrošača i njegovom funkcionisanju, podršku nevladinim organizacijama za zaštitu potrošača.

Vezano za podizanje svijesti potrošača o njihovim pravima, crnogorska strana je istakla da je na javnom servisu počelo emitovanje "Potrošačkog koda", emisije posvećene podizanju svijesti potrošača.

Crnogorska strana je istakla da će vezano za sva pitanja, nakon sastanka, dostaviti pisanu informaciju u cilju potpunog informisanja EK.

6.2.Zdravstvena zaštita

Evropska komisija se zahvalila predstavnicima Ministarstva zdravlja na dostavljenom izvještaju i naglasila da je pripremljen spisak dodatnih pitanja na koja crnogorska strana treba da dostavi pisane odgovore. Istaknuto je da se pitanja odnose na ispunjenje mjerila koja se odnose na supstance ljudskog porijekla i zarazne bolesti, a takođe i na oblasti alkohola, rijetkih bolesti i zdravstvenih nejednakosti. Takođe, crnogorska strana je obaviještena o novim propisima EU iz oblasti javnog zdravlja, kao i o održavanju određenih promotivnih programa. Crnogorska strana je ukratko izložila odgovore na predočena pitanja, ali je dogovoreno da se, nakon prijema preko MVPEI, odgovori dostave u pisanoj formi.

Predstavnici Evropske komisije su istakli da je crnogorskoj strani dostavljena lista pitanja u cilju pripreme za bilateralni skrining koji je održan u aprilu, ali i da bi Komisija dobila jasnu sliku o stanju u pojedinim segmentima javnog zdravlja.

1.Bankarstvo, osiguranje i druge finansijske usluge

1.1.Bankarstvo

EK je, u svojoj uvodnoj riječi, konstatovala i pozdravila vidan napredak u oblasti bankarstva. Takođe su istakli da u narednom periodu treba početi primjenjivati CRD 4, zakonodavni paket mjera za jačanje bankarskog sektora.

Crnogorskoj strani - predstavnicima Centralne banke Crne Gore upućena su pitanja koja su se odnosila na Zakon o sporazumnom finansijskom restrukturiranju dugova prema finansijskim institucijama, kada je stupio na snagu i koja su očekivanja u njegovoj implementaciji. EK se takođe interesovala za napredak ostvaren u oblasti bankarske regulative i planove u primjeni Bazela III.

Crnogorska strana je navela da je Zakon o dobrovoljnom finansijskom restrukturiranju stupio na snagu 24. IV 2015. godine. Očekivanja su da će njegovom primjenom doći do smanjenja toka NPL-a. Takođe, naveli su da su banke u obavezi da u skladu sa Odlukom o izmjenama i dopunama odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama da usvoje trogodišnje strategije za upravljanje sa NPL-om i definišu godišnje ciljeve koje žele postići i o tome, na kvartalnoj osnovi, izvještavaju CBCG, a što će doprinijeti poboljšanju praksi za upravljanje kreditnim rizikom, posebno u dijelu postupanja sa kreditima koji pripadaju kategoriji NPL-a. Na zahtjev predstavnika EK, Zakon o dobrovoljnom finansijskom restrukturiranju i predmetna odluka će se, nakon prevoda na engleski jezik, dostaviti predstavnicima EK.

Vezano za regulativu u oblasti bankarskog sektora crnogorska strana je istakla da je važeći Zakon o bankama većim dijelom usklađen sa Direktivom 2006/48 (Bazelim II), izuzev odredbi koje se odnose na primjenu naprednih modela za izračunavanje potrebnog kapitala za rizike. Takođe je istaknuto da je u planu priprema novog Zakona o bankama, a njegovo usvajanje je planirano za poslednji kvartal 2016. godine. S obzirom da je implementacija EU regulative u ovoj oblasti složen i komplikovan proces, crnogorska strana je navela da bi ekspertska pomoć u ovoj oblasti bila od velikog značaja i da je u tom pravcu planiran Twining projekat za supervizore finansijskog sektora koji bi se finansirao iz IPA fonda. Istaknuto je da CBCG nema direktnu komunikaciju sa EBA već samo na zahtjev EBA u dijelu razmjene informacija za potrebe supervizije i rješavanja NPL-a.

Predstavnici EK su predložili da se izvrši mapiranje odredbi propisa koje su implementirane u zakonodavstvo sa CRD IV. Takođe su izrazili su spremnost da pomognu u uspostavljanju komunikacije između CBCG i eksperata EU.

1.2.Nebankarski sektor

Nebankarski sektor (osiguranje/profesionalne penzije i tržište hartija od vrijednosti, uključujući investicione fondove)

Napredak u regulisanju i nadzoru sektora osiguranja: zakonodavni napredak i administrativni kapaciteti (Agencija za nadzor osiguranja) i planovi za dalje usklađivanje

Na pitanje predstavnika EK o planovima za dalje usklađivanje sa EU acquis-jem u dijelu osiguranja, crnogorska strana - predstavnici Agencije za nadzor osiguranja informisali su EK o aktivnostima u dijelu zakonskog okvira, u kojem je najznačajnija izrada nacrtu Zakona o izmjenama i dopunama

Zakona o osiguranju. U skladu sa obavezama Agencije za nadzor osiguranja koje je preuzela u toku pregovora za poglavlje 9 – finansijske usluge, ovaj nacrt predstavlja realizaciju prve faze usklađivanja - usklađivanje sa Solventnošću I amandmanima na Zakon o osiguranju. Pomenuti zakon je trenutno u proceduri pred Ministarstvom finansija, koje je nadležno za njegovo donošenje. Puna usaglašenost sa Solventnošću II planirana je zaključno sa danom pristupanja EU, uz ekspertsku pomoć zemalja sa sličnim tržištem osiguranja.

U pogledu zakonskog okvira, crnogorska strana je istakla i izradu Odluke o nakandama Agencije za nadzor osiguranja. Osnovni razlog za donošenje Odluke o naknadama je uvođenje novog člana 6 Odluke kojom se vrši potpuna implementacija čl. 153 Zakona o osiguranju a koji reguliše naknade za polaganje stručnih ispita i sticanje zvanja ovlašćenog aktuara.

Pored ovog, u prvom kvartalu 2015. godini u Agenciji za nadzor osiguranja su otpočele pripremne aktivnosti na izmjenama Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju u cilju usaglašavanja sa pravnom tekovinom EU.

U pogledu administrativnih kapaciteta, crnogorska strana je istakla da je Agencija za nadzor osiguranja nastavila aktivnosti na unaprjeđenju ljudskih resursa, u cilju dostizanja adekvatnog nivoa poznavanja specifičnih vještina (aktuarstvo i računovodstvo), potrebnih za nadzor osiguravajuće djelatnosti. Na kraju marta 2015. godine, Agencija je imala 21 zaposleno lice, ne računajući u taj broj i predsjednika Savjeta koji svoju funkciju obavlja profesionalno. Od svog osnivanja, Agencija vodi politiku stalnog usavršavanja zaposlenih, sa posebnom pažnjom na više obrazovanje i specijalnim fokusom na profesionalnu edukaciju, što rezultira povećanim brojem zaposlenih sa magistarskom diplomom. Najveći dio zaposlenih angažovan je u Sektoru za nadzor tržišta osiguranja - devet lica, od čega su troje uspješno završili obuku za obavljanje aktuarskih poslova (dvogodišnje poslijediplomske studije aktuarstva u Hrvatskoj), a jedno lice je na obuci u oblasti računovodstva (ukupno 4 lica).

Crnogorska strana je istakla da je, imajući u vidu posebno izuzetno visoke zahtjeve koji se postavljaju pred Agenciju u pogledu primjene novog koncepta supervizije – Solventnost II, kao i usklađivanja i primjene regulative i razvoja kadrovskih kapaciteta u cilju primjene supervizorske prakse i standarda iz EU, Agencija je u ovom periodu, u saradnji sa supervizorima iz finansijskog sektora i Ministarstvom finansija, pripremila akciona dokumenta za odobravanje projekta iz instrumenta Assistance IPA II 2014-2020. U toku je priprema TOR-a za Framework contract u okviru aktivnosti Support to Regulation of Financial Services, kroz koju će se obezbijediti dalje usklađivanje regulative u oblasti finansijskih usluga sa ACQUIS-om i kapaciteta u Agenciji, CBCG i KHOV.

Predstavnici EK potvrdili su značaj i opsežnost ovog zadatka, i izrazili spremnost Evropske Komisije da pomogne nadležnim organima Crne Gore u pogledu usklađivanja, i ukazali na mogućnost da se organizuju sastanci ili drugi vidovi saradnje, kako bi se ovaj za Crnu Goru značajan zadatak realizovao u planiranim rokovima.

1.2.Nebankarski sektor (osiguranje/profesionalne penzije i tržište hartija od vrijednosti, uključujući investicione fondove

Na pitanje predstavnika Evropske Komisije o dinamici implementacije MIFID direktive u crnogorsko zakonodavstvo, crnogorska strana-predstavnici Komisije za hartije od vrijednosti su odgovorili da su, u skladu sa komentarima i sugestijama Evropske Komisije na Nacrt Zakona o tržištu kapitala, pristupili procesu izrade inovirane verzije Nacrta Zakona o tržištu kapitala u kojem će biti transponovana nova MIFID direktiva (2014/65/EU).

Na pitanje predstavnika Evropske Komisije do kojeg datuma konkretno mogu očekivati da dobiju transpozicione tabele vezano za MIFID direktivu, crnogorska strana je odgovorila da će transpozicione tabele proslijediti Evropskoj Komisiji do kraja juna tekuće godine.

Predstavnici Evropske Komisije su informisali crnogorsku stranu o novousvojenoj direktivi 2014/91/EU koja mijenja direktivu 2009/65/EC i podrži koju su spremni da pruže u cilju implementacije iste.

Crnogorska strana je istakla da je u cilju sprovođenja Zakona o Investicionim Fondovima iskorišćen TAIEX program tehničke pomoći u izradi podzakonskih akata.

Kada su u pitanju alternativni investicioni fondovi, crnogorska strana je informisala predstavnike Evropske Komisije da će u toku ove godine pripremiti Analizu implementacije direktive 2011/61/EU o menadžerima alternativnih investicionih fondova u crnogorsko zakonodavstvo.

2.Pravo osnivanja i sloboda pružanja usluga

2.1.Osnivanje i prekogranične usluge, zakonodavni napredak i administrativni kapaciteti

EK je pozdravila napredak koji je napravljen u izvještajnom periodu u sklopu Poglavlja 3 – Sloboda osnivanja i pružanja usluga. Predstavnik EK je interesovao status horizontalnog Zakona o uslugama, rokovima za usvajanje, kao i o eventualnim problematičnim odredbama Direktive o uslugama.

Crnogorska strana je informisala EK da je javna rasprava o Nacrtu zakona u završnoj fazi, kao i da su dobijeni određeni komentari zainteresovane javnosti koji će naknadno biti razmotreni i eventualno uključeni u tekst zakona. Takođe, istaknuto je da je rok za usvajanje Zakona IV Q 2016 godine u skladu sa Programom pristupanja Crne Gore EU, ali da postoji mogućnost da do realizacije ove obaveze dođe i prije tog roka. Što se tiče odredaba direktive koje bi mogle biti problematične za implementaciju, crnogorska strana je istakla da će se to prevazići stupanjem na snagu pojedinih članova zakona, a naročito onih koji se odnose na prekogranično pružanje usluga, od dana pristupanja Crne Gore EU.

EK je tražila od CG da dostavi Nacrt zakona o uslugama na komentare. Vezano za sektorsko zakonodavstvo i izmjeene u cilju usklađivanja sa direktivom o uslugama, EK je postavila pitanje vezano za skrining nacionalnog zakonodavstva odnosno izrade Akcionog plana u kome će biti identifikovani svi propisi koje je potrebno izmijeniti.

Crnogorska strana je informisala EK da je skrining završen i da se očekuje da će AP biti usvojen na Vladi CG u toku juna mjeseca. Akcioni plan sadrži pregled propisa koje je potrebno izmijeniti, kao i dinamiku realizacije tih izmjena.

Na pitanje EK vezano za rok za uspostavljanje operativnog sistema za elektronsku registraciju društava, kao i za uspostavljanje one stop shop-a za izdavanje građevinskih dozvola, crnogorska strana je istakla da će odgovor dostaviti u pisanoj formi.

2.2.Međusobno priznavanje stručnih kvalifikacija

Crnogorska strana je izvijestila predstavnike Evropske komisije o dinamici sprovođenja Nacionalnog plana razvoja kvalifikacija za obavljanje regulisanih profesija sa Akcionim planom za period od 2013. do 2018. godine, koji je Vlada Crne Gore donijela 24. aprila 2014. godine. Cilj ovog dokumenta je usklađivanje zakona i podzakonskih akata kojima se uređuje obavljanje regulisanih profesija u Crnoj Gori sa izmjenama Direktive 2005/36 EZ. Kako bi se javnost Crne Gore, posebno oni koji su na direktan ili indirektan način odgovorni za sprovođenje aktivnosti Akcionog plana, upoznala sa sadržajem izmjene Direktive Ministarstvo rada i socijalnog staranja i Ministarstvo prosvjete su na zvaničnim web stranicama <http://www.mrs.gov.me> i www.mps.gov.me objavili Direktivu. Takođe, predstavnici Evropske komisije su obaviješteni da je Ministarstvo prosvjete uputilo zvanični dopis ustanovama visokog obrazovanja, koje realizuju programe čijim se završetkom stiže kvalifikacija koja pripada oblasti regulisanih profesija, da su u obavezi da podnesu inicijativu za razvijanje kvalifikacija, koja sadrži prijedlog sa osnovnim sadržajem kvalifikacije, Savjetu za kvalifikacije, odnosno nadležnoj sektorskoj komisiji, u skladu sa posebnim propisima. Takođe su obaviješteni da su do IV kvartala 2015. godine obavezni da izrade komparativnu analizu stepena usklađenosti postojećih studijskih programa za profesije doktor medicine, doktor stomatologije, doktor farmacije, arhitekta, medicinska sestra i babica sa minimalnim zahtjevima navedene Direktive.

Crnogorska strana je istakla da je, shodno zahtjevu, poštujući zacrtane rokove Akcionog plana za konkretne aktivnosti, Univerzitet Crne Gore, odnosno organizacione jedinice Univerziteta, Medicinski fakultet, Farmaceutski fakultet, Stomatološki fakultet, Visoka medicinska škola i Arhitektonski fakultet, u IV kvartalu 2014. godine, podnijeli Sektorskoj komisiji za zdravstvo i socijalnu zaštitu inicijative za razvijanje kvalifikacija u cilju usklađivanja postojećih ili izrade novih studijskih programa u odnosu na minimalne zahtjeve Direktive 2005/36/EZ i Izmjena Direktive 2005/36/EZ, za sljedeće profesije: doktor medicine podnivo VII 1, doktor stomatologije podnivo VII1, visoka medicinska sestra-tehničar nivo VI, a marta 2015. godine Arhitektonski fakultet je podnio inicijativu za razvijanje kvalifikacije inženjer arhitekture, podnivo VII1 Okvira kvalifikacija.

Crnogorska strana je upoznala predstavnike EK da je, radi daljeg upoznavanja svih relevantnih aktera za sprovođenje aktivnosti Akcionog plana sa izmjenama Direktive, podržana TAIX-om, a u saradnji sa Ministarstvom rada i socijalnog staranja, u periodu od 10 do 11. marta 2015. godine, održana radionica na temu: „Harmonizacija nacionalne legislative sa EU zakonodavstvom u oblasti priznavanja stručnih kvalifikacija“, u cilju informisanja korisničkih institucija o izmjenama relevantne legislative EU u oblasti priznavanja stručnih kvalifikacija, kao i olakšanog transponovanje istih u nacionalno zakonodavstvo.

EK je informisana da je tokom aprila 2015. godine formirana Radna grupa za izradu Prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o priznavanju inostranih kvalifikacija za obavljanje regulisanih profesija, u skladu sa izmjenama Direktive 2005/36/EZ. Rok za izradu konačnog teksta radne verzije zakona i dostavljanja na dalju proceduru prema Vladi je IV kvartal 2016. godine.

Predstavnicima EK su postavili pitanje vezano za dinamiku izrade liste regulisanih profesija, odnosno ko će istu sačiniti i donijeti. Crnogorska strana je informisala EK da je Akcionim planom predviđeno da Vlada donese listu regulisanih profesija u IV kvartalu 2018. godine. Ista će biti sačinjena tako što će sva ministarstva dostavljati Radnoj grupi za izradu liste regulisanih profesija prijedloge regulisanih profesija sa opisom svake profesije radi sačinjavanja konačnog teksta Liste regulisanih profesija i nadležnih tijela u Crnoj Gori. Objedinjena liste biće dostavljena Vladi na usvajanje.

EK je tražila informaciju da li će lista regulisanih profesija sadžati i veterinu, s obzirom da ista pripada regulisanim profesijama, na što je crnogorska strana odgovorila potvrdno. Takođe, na pitanje EK da li postoje intencije za osnivanje studijskog programa veterina na našim ustanovama visokog obrazovanja, crnogorska strana je odgovorila da takva intencija, za sada, ne postoji imajući u obzir kompleksnost realizacije samog programa posebno sa stanovišta obezbjeđenja adekvatnih uslova koji podrazumijevaju kadar, prostor i opremu.

Predstavnicima EK je interesovalo da li u procesu izrade Liste regulisanih profesija biti obezbjeđena eksterna podrška. Crnogorska strana ih je izvijestila da će podrška biti obezbijedena kroz TAIX, odnosno studijske posjete zemaljama EU u cilju upoznavanja uporednih iskustava u ovoj oblasti s posebnim akcentom na „vježbe transparentnosti“, kao i bilateralnu tehničku pomoć Republike Slovenije.

Takođe, obaviješteni su da će biti uspostavljena jedinstvena kontakt tačka, radi pružanja svih informacija o svim regulisanim profesijama u Crnoj Gori, u skladu sa Direktivom 2005/36/EZ, izmjenama Direktive 2005/36 EZ i Zakonom, kao i imenovan nacionalni koordinator za regulisane profesije u Crnoj Gori i uspostavljena baza podataka koja će se nalaziti u Ministarstvu rada i socijalnog staranja. Navedena baze podataka će biti uspostavljena uz korišćenje Fondova EU namjenjenih za jačanje kapaciteta.

2.3. Pružanje poštanskih usluga

Crnogorska strana - predstavnik Ministarstva za informaciono društvo i telekomunikacije ukratko je informisao predstavnike Evropske komisije o planu privatizacije Pošte Crne Gore.

Naime, Odlukom Vlade Crne Gore o Planu privatizacije za 2015. godinu, planirana je privatizacija Pošte Crne Gore po modelu privatno-javnog partnerstva. Privatizacija je tek u početnoj fazi, budući da treba da se radi na Strategiji privatizacije te državne kompanije. Izrada Strategije privatizacije Pošte Crne Gore će obezbijediti smjernice i preporuke za postizanje adekvatne valorizacije resursa i efikasne, kvalitetnije i pouzdanije usluge u domenu poštanske djelatnosti, nakon sprovođenja postupka privatizacije, kao i adekvatnu analizu uporednih iskustava, najbolje prakse i relevantnih tržišta od strane eksperata iz ove oblasti.

3. Prava intelektualne, industrijske i komercijalne svojine

Predstavnicima EK su pozdravili napredak CG u oblasti zaštite prava intelektualne svojine i zatražili informacije o trenutnim zakonodavnim aktivnostima. Crnogorska strana informisala je učesnike na sastanku o svim propisima i fazama u kojima se nalaze. Konkretno, prezentirane su informacije o Predlogu zakona o patentima koji se nalazi u skupštinskoj proceduri (dobijeno pozitivno mišljenje Evropske komisije), Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravnoj zaštiti industrijskog dizajna i Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti topografija poluprovodnika koji su tokom maja mjeseca poslali Evropskoj komisiji na davanje mišljenja, te Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o žigu i Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona autorskom i srodnim pravima čija je izrada u toku, a za koje je planirano da se pošalju Vladi Crne Gore na utvrđivanje do kraja III kvartala ove godine. Predstavnicima EK su u oblasti administrativnih kapaciteta zatražili informaciju o stanju administrativnih kapaciteta u sudovima CG i o novom Zakonu o sudovima CG. Predstavnik CG je obrazložio razloge za određivanje nadležnosti Privrednog suda CG za sve sudske postupke u oblasti intelektualne svojine. Zatim je CG strana navela sve projekte i obuke čiji su ciljevi bili jačanje administrativnih kapaciteta, posebno značajnih za predstavnike sudske vlasti u CG. EK se naročito interesovala za pitanje uspostavljanja posebnog tijela na višem, formalnom nivou, čiji je cilj koordinacija i praćenje reforme u ovoj oblasti. Crnogorska strana je obrazložila u kojoj je fazi uspostavljanje ovog tijela i navela da se očekuje uspostavljanje istog na formalnom nivou u 2016. godini. Takođe, naglašeno je da

CG već ima uspostavljeno tijelo za praćenje implementacije Nacionalne strategije intelektualne svojine 2012-2015. koje u ovom trenutku obavlja funkciju koordinacije i praćenje reforme. U pogledu uspostavljanja baza intelektualne svojine o pojedinim pravima u Zavodu za intelektualnu svojinu CG, na pitanje predstavnika EK, crnogorska strana je detaljno obrazložila da je izrađen IT sistem za patente i da se implementacija očekuje do kraja 2015. godine. Takođe, predstavnici EK su informisani da je započeto sa razvojem info sistema za žig. Implementacija se očekuje do kraja 2015. godine. Crna Gora je započela pregovore oko izrade informacionog sistema za industrijski dizajn. Implementacija se očekuje tokom prve polovine 2016. godine. U oblasti sprovođenja prava intelektualne svojine, predstavnici EK je zanimalo u kojoj je fazi usvajanje sistema statističkog izvještavanja sličnog kao u zemljama članicama EU kao i izrade obrasca, nedavno predloženog od EK. Predstavnici CG su informisali o svim preduzetim aktivnostima. EK je kao primjer navela sistem statističkog izvještavanja Republike Hrvatske, navodeći da CG izvještaj ne treba da bude toliko opširan i detaljan. S tim u vezi, crnogorska strana je sugerisala da EK navede koje stavke iz hrvatskog modela izvještaja treba zanemariti kako bi se usaglasila konačna forma izvještaja, s čime se EK saglasila.

Javne nabavke

Predstavnici EK su pozdravili napredak vezano za usvajanja izmjena i dopuna Zakona o javnim nabavkama i podzakonskih akata, kao i ratifikaciju Sporazuma o vladinim nabavkama GPA. Konstatovano je da postoji dosta visok stepen usklađenosti Zakona o javnim nabavkama sa zakonodavstvom EU, kao i inkorporiranje nove Direktive iz sektora odbrane.

Takođe su upoznali predstavnice crnogorske strane sa usvajanjem novog seta Direktiva iz oblasti komunalnog, klasičnog sektora, kao i oblasti koncesija, koje donose mogućnost pojednostavljenja procedura, nove mogućnosti za mala i srednja preduzeća, kao i mogućnosti za veću upotrebu kriterijuma ekonomski najpovoljnije ponude (koje u sebi inkorporira inovacije, socijalnu inkluziju, ekološke ciljeve i sl.). Što se tiče koncesija u pitanju je potpuno nova Direktiva, koja daje granične vrijednosti nabavki i primjenjuje se na vrijednosti nabavke koje prelaze 5 miliona eura, kao i jasnu definiciju koncesija i prenošenja rizika sa javnih organizacija na privatni sektor. Sa novim setom zakonskih propisa države članice su u obavezi da izvrše harmonizaciju do aprila 2016. godine, pri čemu su pozvali i zemlje koje pristupaju EU da pristupe daljem procesu usklađivanja.

EK je istakla da će elektronske javne nabavke imati obligatorni karakter na nivou EU, a taj zahtjev će biti postavljen i Crnoj Gori, pri čemu je istaknut značaj obaveze uvođenja elektronskog sistema javnih nabavki u Crnoj Gori.

Predstavnici EK su istakli da je napravljen napredak u sertifikaciji službenika za javne nabavke i da je povećan stepen njihove obučenosti.

Ukazali su da je potrebno dostaviti informaciju o projektima/sporazumima koji su izuzeti od primjene Zakona o javnim nabavkama, za prethodne 3-4 godine, a koji su zaključeni sa trećim članicama i bili odobreni za primjenu izvan obima primjene Zakona o javnim nabavkama. Istaknuto je da postoji pravna tekovina vezana za taj dio i državama članicama unije nije dozvoljeno da primjenjuju projekte bez procedura javnih nabavki. S tim u vezi, pokrenuti su i određeni sudski postupci na nivou EU zbog kršenja sklapanja ugovora sa trećim državama koje nije usklađeno sa *acqui-em*.

Predstavnici EK su iskoristili priliku da se pozovu na izvještaj SIGME koji ukazuje na nekonzistentnost između Zakona o javnim nabavkama i Zakona o opštem upravnom postupku, kada su u pitanju nadležnosti organa za oblast pravne zaštite.

Zaključeno je da je Crna Gora napredovala u oblasti javnih nabavki izuzev u dijelu koji se odnosi na koncesije gdje postoji potreba usklađivanja sa pravom EU. Preporuka EK je da je neophodna dalja reforma zakonodavstva sa novousvojenim zakonodavstvom na Evropskom nivou. Takođe, naveli su da postoji prostor za poboljšanje normativnog okvira u pogledu žalbenih postupaka. EK je istakla značaj dostavljanja informacije o projektima/sporazumima koji su izuzeti od primjene Zakona o javnim nabavkama, a koji su zaključeni sa trećim članicama i bili odobreni za primjenu izvan obima primjene Zakona o javnim nabavkama.

5. Privredno pravo

EK je sugerisala da se tekstovi propisa iz ove oblasti dostavljaju u zreloj fazi njihove izrade zajedno sa tabelama usklađenosti. Takođe, tražili su informaciju u kojoj fazi izrade se nalaze ovi zakoni, uz ponuđenu mogućnost naknadnog dostavljanja odgovora.

Vežano za Zakon o privrednim druřtvima, crnogorska strana je istakla da je radna grupa za izradu zakona formirana u decembru 2014. godine, te da se oćekuje se da će prva verzija ovog zakona biti spremna u septembru. S tim u vezi, biće razmotreno u kojoj fazi izrade će predlog zakona biti poslat EK na miřljenje.

5.2. Raćunovodstvo i revizija

Crnogorska strana je navela da se Zakon o raćunovodstvu i Zakon o reviziji nalaze u zavrřnoj fazi i oćekuje se da će biti poslani EK na davanje miřljenja do kraja juna mjeseca 2015. godine. Tim izmjenama zakona bila bi ostvarena potpuna usklaćenost sa Direktivama koje regulišu oblast raćunovodstva i revizije.

Implementacija projekta koji se finansira iz granta Svjetske banke (Jaćanje kapaciteta za efektivan nadzor revizije) je poćela sredinom maja 2015. godine, a osnivanje tijela za javni nadzor revizije oćekuje se krajem 2015. godine.

PREDLOG ZAKLJUĆKA

1. Vlada Crne Gore je, na sjednici od ____ septembra 2015. godine usvojila Izvjeřtaj sa šestog sastanka Pododbora za unutrařnje trţiřte i konkurenciju, koji je dostavilo Ministarstvo ekonomije.